

این شماره تقدیم می‌شود به

شهید دکتر

اردشیر رئیسی دهکردی

بحرین

ویژه نامه جنگ رمضان | شماره ۷
جمعه ۲۲ اسفند ۱۴۰۴؛ روز قدس

کاری از اندیشکده نفت و انرژی
و گروه تحلیلی پتروپال

باب‌المندب؛ گلوگاه دوم امنیت انرژی

سرمقاله

در سال‌های اخیر، علاوه بر تقویت این خط لوله، ظرفیت‌های پالایشی و ذخیره‌سازی در شهر صنعتی یمن نیز توسعه یافته است. این روند نشان می‌دهد که یمن به تدریج در حال تبدیل شدن به یکی از گره‌های مهم در معماری امنیت انرژی عربستان است؛ مسیری که می‌تواند در شرایط بحران، نقش مکملی برای صادرات نفت این کشور ایفا کند. با این حال، حتی با وجود چنین زیرساخت‌هایی، اختلال در باب‌المندب همچنان می‌تواند آثار قابل توجهی بر بازار انرژی داشته باشد. زیرا این گذرگاه تنها به صادرات عربستان محدود نمی‌شود و بخش مهمی از جریان انرژی میان خلیج فارس، دریای سرخ و بازارهای اروپایی به آن وابسته است. از این رو، پیوند خوردن سناریوی اختلال در باب‌المندب با تحولات یمن می‌تواند معادلات امنیت انرژی در سطح منطقه‌ای و حتی جهانی را دستخوش تغییر کند و فشارهای ژئوپلیتیکی بر بازار انرژی را افزایش دهد. ♦

گسترش دامنه بحران به دریای سرخ و افزایش فشار بر خطوط کشتیرانی بین‌المللی خواهد بود. در این وضعیت، ایالات متحده و شرکای غربی آن ناچار می‌شوند منابع نظامی و امنیتی بیشتری را برای حفاظت از مسیرهای دریایی در دریای سرخ و خلیج عدن اختصاص دهند. در عین حال، تحولات سال‌های اخیر نشان می‌دهد برخی بازیگران منطقه‌ای تلاش کرده‌اند با توسعه مسیرهای جایگزین، بخشی از ریسک‌های ژئوپلیتیکی را کاهش دهند. نمونه مهم در این زمینه، توسعه زیرساخت‌های انتقال و صادرات نفت عربستان به سمت دریای سرخ و بندر یمن است. عربستان از طریق خط لوله شرق-غرب که می‌آید نفتی شرق این کشور را به سواحل دریای سرخ متصل می‌کند، امکان انتقال چند میلیون بشکه نفت در روز به پایانه‌های صادراتی یمن را فراهم کرده است. این زیرساخت به ریاض اجازه می‌دهد بخشی از صادرات نفت خود را بدون عبور از تنگه هرمز انجام دهد.

علاوه بر افزایش قابل توجه هزینه حمل‌ونقل و بیمه، زمان انتقال انرژی به بازارهای مقصد را نیز به شکل محسوسی افزایش می‌دهد. در این میان، موقعیت جغرافیایی یمن اهمیت ویژه‌ای به این معادله می‌بخشد. بخش مهمی از ساحل شرقی باب‌المندب در اختیار یمن قرار دارد و همین موضوع باعث شده هرگونه تشدید تنش در این کشور، مستقیماً با امنیت این گذرگاه دریایی پیوند بخورد. اگر سناریویی را در نظر بگیریم که در آن یمن به سمت ایجاد اختلال در این تنگه حرکت کند، پیامدهای آن صرفاً محدود به حمل‌ونقل دریایی نخواهد بود، بلکه می‌تواند معادلات امنیت انرژی را نیز تحت تأثیر قرار دهد.

چنین سناریویی می‌تواند عملاً به گشوده شدن یک جبهه جدید در معادلات منطقه‌ای برای ایالات متحده منجر شود. در شرایطی که بخش مهمی از تمرکز امنیت انرژی جهانی بر خلیج فارس و تنگه هرمز قرار دارد، ایجاد تنش در باب‌المندب به معنای

♦ | تنگه باب‌المندب یکی از حساس‌ترین گلوگاه‌های انرژی در جهان است؛ مسیری که دریای سرخ را به خلیج عدن و در

نهایت اقیانوس هند متصل می‌کند و بخش مهمی از تجارت جهانی و انتقال انرژی از آن عبور می‌کند. اهمیت این گذرگاه زمانی برجسته‌تر می‌شود که در کنار سایر گلوگاه‌های راهبردی مانند تنگه هرمز قرار گیرد؛ زیرا هرگونه اختلال در آن می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای برای بازار انرژی و امنیت دریایی داشته باشد.

برآوردها نشان می‌دهد روزانه چند میلیون بشکه نفت و فرآورده‌های نفتی از باب‌المندب عبور می‌کند و این مسیر برای انتقال انرژی از خلیج فارس به اروپا و مدیترانه اهمیت ویژه‌ای دارد. در صورت ایجاد اختلال در این تنگه، مسیرهای جایگزین محدود هستند و کشتی‌ها ناچار خواهند شد مسیر طولانی دماغه امیدنیک در جنوب آفریقا را طی کنند. چنین تغییری

تأثیر جنگ

جنگ تحمیلی با بازار انرژی جهان چه میکند؟ قسمت دوم: زنجیره جهانی غذا

اوره به عنوان تامین‌کننده نیترژن لازم برای خاک در سراسر دنیا مورد استفاده قرار می‌گیرد و بیش از ۹۰ درصد اوره تولیدی در جهان به مصرف کشاورزی می‌رسد. اوره به طور کلی در صنایع کشاورزی، شیمیایی، سیستم‌های خودرویی، دارویی و... کاربرد دارد. ۹۰ درصد مصرف این محصول در جهان به کشاورزی اختصاص دارد و در تمام دنیا اوره به عنوان کودهای شیمیایی حاوی نیترژن، پرکاربردترین کود شیمیایی است.

- ♦ ۴۵٪ از تولید گوگرد از طریق تنگه هرمز عبور می‌کند.
- ♦ ۳۳ درصد از خوراک تولید کود نیترژنی اوره جهان از این تنگه عبور میکند.
- ♦ پیش‌بینی می‌شود قیمت اوره، پس از توقف کامل تولید ال‌ان‌جی در قطر و امارات و تداوم شرایط تا هفته آینده، به بیش از ۱۰۰۰ دلار در هر تن برسد.
- ♦ کشورهایی که بیشترین وابستگی به این صادرات دارند شامل هند، اندونزی، استرالیا و برزیل هستند.
- ♦ این بحران می‌تواند از شوک غذایی سال ۲۰۲۲ شدیدتر باشد، زیرا هم مسیر حیاتی تنگه هرمز مسدود شده و هم تولیدکنندگان و حمل‌ونقل انرژی به‌طور همزمان دچار اختلال شده‌اند.

می‌آورد و این باعث می‌شود که نفت به وسیله یک جریان طبیعی به سرچاه آید و از آن خارج گردد. افزایش حجم نفت استخراج شده، فضای خالی شده لایه زمین را به حرکت درآورده و منجر به مسدود شدن چاه و حتی گاهی فرار نفت به مخزن دیگر یا وارد شدن بیش از حد آب به مخزن می‌گردد. به همین روی یکی دیگر از عوامل اتکالی جهان روی نفت تنگه هرمز، تامین میزان تولید است. به نحوی که لازم نباشد به مخازن استخراج، فشار پریسکی تحمیل شود. این است که مانع از گرایش روسیه و آمریکا به افزایش بیش از حد تولید گردیده است و G۷ نیز به دنبال آزاد کردن ذخیره‌های اضطراری می‌باشد. مشکل ونزوئلا نیز در اینجاست که گرچه منابع نفتی آن بسیار است، لکن استخراج آن به مرتب پریسک تروگران ترمی باشد. در مجموع، بستن تنگه هرمز روی مجموعه مسائل نام‌برده تأثیر بسیار زیادی می‌گذارد.

اساساً نفت ایران مناسب‌ترین نفت ممکن برای پالایشگاه‌های دنیا است. به عبارتی می‌توان گفت، تنگه هرمز حامل آن دسته خاصی از نفت است که سیستم پالایش جهانی برای کارآمدترین شکل پالایش، پیرامون آن ساخته شده است و نفت ایران نیز در این دسته قرار می‌گیرد. بستن تنگه هرمز علاوه بر کاهش عرضه، باعث حذف گریدی از نفت خام می‌شود که سیستم پالایشگاهی با آن بهترین عملکرد را دارد. از این موارد به عنوان ارزش افزوده‌ای یاد میکنند که باعث افزایش قیمت نفت می‌گردد. اما افزایش قیمت نفت ناشی از بستن تنگه هرمز تنها به این عوامل باز نمی‌گردد، بلکه محاسبات پیچیده در خصوص سایت و لوکیشن‌های استخراج نفت نیز از موضوع بستن تنگه هرمز تأثیر می‌پذیرند. چنانچه از یک مخزن با سرعت بیش از حدی نفت استخراج شود، باعث افزایش ریسک از بین رفتن مخزن مزبور خواهد شد. چه لایه‌های زمین به‌طور طبیعی روی مخزن فشار

تنگه هرمز؛ از کیفیت نفت تا محدودیت‌های استخراج جهانی

● **افزایش قیمت اوره صدای آمریکایی‌ها را درآورد**
جان آساف، سناتور آمریکایی: یک‌سوم تجارت جهانی کود از تنگه هرمز عبور می‌کند و ما به فصل کاشت نزدیک می‌شویم. کشاورزان در جورجیا و سراسر کشور شاهد افزایش سرسام‌آور قیمت کود و گازوئیل هستند.

● **تورم ۲۱ درصدی در آمریکا!**
قیمت بلیط هواپیما در آمریکا به دنبال جهش ۲ برابری قیمت سوخت در این کشور ناشی از مدیریت هوشمند ایران در تنگه هرمز ۲۱ درصد افزایش یافت.

● **اجاره و بیمه نفتکش‌ها در تنگه هرمز ۷ و ۴ برابر شد.**
رویترز: هزینه بیمه کشتی‌ها تا ۳۰۰٪ افزایش یافته و بسیاری از شرکت‌ها عبور را متوقف کرده‌اند.

● **سناریوی جهش قیمت نفت به ۱۵۰ دلار**
براساس برآوردهای بلومبرگ اکونومیکس، اگر تنگه هرمز برای مدت طولانی بسته بماند، قیمت نفت می‌تواند به‌طور چشمگیری افزایش یابد. این پیش‌بینی نشان می‌دهد اگر این تنگه یک ماه بسته باشد، قیمت نفت برنت ممکن است تا حدود ۱۰۰ دلار جهش کند.

خبرخوان